

FEJÉR MEGYE KÖRNYEZET VÉDELME

A Velencei-tó környezetvédelme

Az 1009/1969. (III. 28.) Korm. számú határozat jóváhagyta a „Velencei-tó és környéke üdülőfejlesztési regionális rendezési terve”-t, mely többek között arról intézkedik, hogy „A Velencei-tó és környéke fejlesztése során fokozott figyelmet kell fordítani az üdülés és az idegenforgalom, a vízisportok, a horgászat és a természetvédelem terén egyre növekvő társadalmi igények megfelelő kielégítésére”.

A fejlesztéshez a kormány a Velencei-tavi Fejlesztési Alap létrehozását rendelte el 1971. évben, mely központi költségvetési juttatásokból áll.

A velencei-tavi tájegység ma hazánk egyik jelentős üdülőterülete, és az egyre növekvő szabad idő folytán a fokozódó igények kielégítésében a velencei-tavi tájegységnek fontos szerepe van. A Velencei-tó kedvező földrajzi helyzete, gyors megközelítési lehetősége, állandóan javuló vízminősége, a települések kereskedelmi és vendéglátó hálózata a tavat és környékét nemcsak a hazai, hanem a külföldi üdülni, pihenni és sportolni vágyó vendégek számára is vonzóvá tette.

Az elért eredményekhez azonban összehangolt, tervszerű és céltudatos munkára volt szükség, mindenekelőtt magát a Velencei-tavat kellett alkalmassá tenni a kormányhatározatban szereplő öt funkció betöltésére.

Aktív környezetvédelmi szemlélet mellett elsődlegesen a Velencei-tó megfiatalítását kell célul kitűzni, mivel a tó előregedett állapotban volt, erősen feliszapolódott, és az eutrofizálódás stádiumába került.

Az emberi beavatkozások szükségessé és sürgetővé váltak, melyeket azonban széles körű vizsgálatok, tanulmányok és tervek előztek meg.

Melyek voltak és maradnak a legfontosabb vízügyi feladatok a Velencei-tó megmentése és üdülőtővé alakítása során?

— Elsősorban a tóban az évezredek folyamán felhalmozó-

dott és sok szerves anyagot tartalmazó lágy iszap eltávolítása, a leromlott nádasok kotrásával összefüggő, nagy vízfelületek kialakítása.

— A tó nagymértékű vízszintingadozásának megszüntetése, vízutánpótlásának, illetve leereszthetőségének biztosítása tározók létesítésével, és a dinnyés—kajtori csatorna víz-

levezető-képességének bővítésével.

— A nádállomány évenkénti learatása.

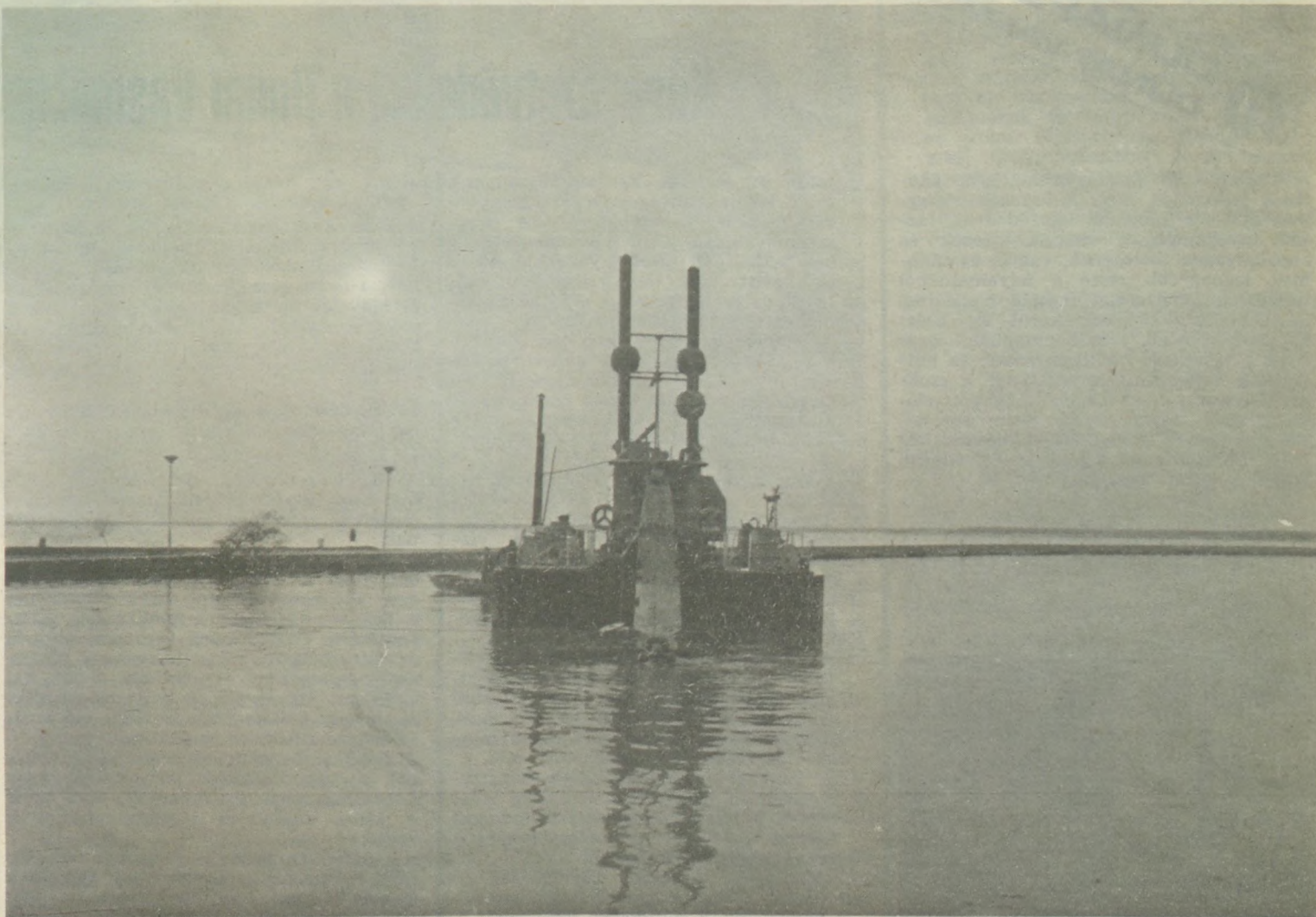
— A szennyvízcsatorna-hálózat és -tisztító telep kiépítése, folyamatos bővítése annak érdekében, hogy a kommunális eredetű szennyvizek — még tisztított állapotban sem — ne

kerülhessenek a Velencei-tóba.

— A tó vízgyűjtő területén nagyarányú fásítási munkák végrehajtása, vízfolyások partjának és medrének rendezése, a tó vízminőségét károsan befolyásoló szennyező források csökkentése.

Az utóbbi időben egyértelművé vált, hogy a Velencei-tó

mentésére tett intézkedéseket komplex módon ki kell terjeszteni a természetvédelmi területre, egyrészt annak fennmaradása, másrészt a tó vízminőségének védelme és javítása érdekében. Természetesen a munkálatok megkezdését szerteágazó tudományos kutatásoknak kell megelőznie, melyek jelenleg folyamatban vannak.

Nagy jelentőségű az a 8–10 éves időszak alatt megvalósuló térségi meliorációs program, mely egyaránt fogja szolgálni a mezőgazdasági termelést és a környezetvédelmet is. A komplex térségi meliorációs program végrehajtása során — a sokrétű feladatok között — kiemelten kell kezelni:

— a hordalék és tápanyag megfogását és az ezt biztosító talajvédő mezőgazdálkodást.

— A vízgyűjtőn levő összes szennyező forrás feltárását és azok fokozatos kiküszöbölését, illetve környezetkímélő technológiával való felváltását.

— A talajvédő és egyúttal vízminőségvédő erdőtelepítést.

— A települések szennyvízelvezetését, belterületi vízrendezését.

— A települések köztisztaságáról való gondoskodást.

Rendkívül fontos, hogy a tó vízgyűjtő területén a környezeti károk megelőzése érdekében észlelő és ellenőrző hálózat kialakítására mielőbb sor kerüljön, biztosítva a működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

A program sikeres végrehajtásához nélkülözhetetlen valamennyi érdekelt főhatóság, a tanácsok segítő közreműködése, a hatósági és gazdálkodó szervezetek összehangolt tevékenysége. Remélhetőleg — közös összefogással — a Velencei-tó vízgyűjtő területén a munkálatok végrehajtásával magas szinten fog megvalósulni a gazdálkodás, a környezet-, a természet- és a tájvédelem és az üdülés, idegenforgalom érdekeinek összehangja.

A Velencei-tó vízminőségének romlását feltétlenül meg kell előzni — ez fontos népgazdasági és idegenforgalmi érdek —, ezért a jövőben is a rendelkezésre álló anyagi forrásokot elsődlegesen e cél érdekében kell felhasználni. Az eddigi fenntartási és fejlesztési munkálatokkal elért eredményeket — a beszűkült népgazdasági lehetőségek ellenére — szintentartással szükséges biztosítani annak érdekében, hogy a Balatonon bekövetkezett kedvezőtlen jelenségek megelőzhetőek legyenek.

A Velencei-tó mindnyájunké, óvjuk és védjük az egyre szűkülő tavat és az üdültőtájséget, annak érdekében, hogy a jövőben még magasabb és kulturáltabb szinten szolgálja az ide látogatók üdülését, pihenését, sportolását.

HORVÁTH JÁNOS,
a Velencei-tavi Intéző Bizottság
főtárhelyettese

HORVÁTH JÁNOS,
a Velencei-tavi Intéző Bizottság
főtárhelyettese

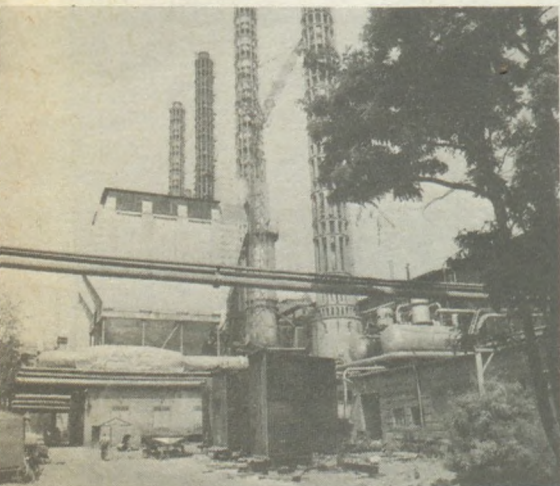
VELENCEI-TAVI INTÉZŐ BIZOTTSÁG

2484 AGÁRD, Tópart u. 17. Tel.: 150 és 151. Telex: 21-285.

A vaskohászati gyártástechnológiák általános jellemzője, hogy a hasznos végtermék csak kis hányadát teszi ki a felhasznált nyersanyagok, energiahordozók és segédanyagok tömegének, vagyis ez utóbbiak legnagyobb része a folyamatokból természeti környezetet terhelő melléktermékként, hulladékként kerül ki. Ezért környezetvédelmi tevékenységünk egyrészt a keletkező melléktermékek és hulladékok fajlagos mennyiségének a csökkentésére, másrészt a külső légtér, az élővizek és a talaj, illetve természeti táj szennyezésének a megakadályozására irányul. Tehát a hatékony környezetvédelem komplex szemléletet kíván.

A környezetet terhelő termékek keletkezése és jellemzése

A Dunai Vasműben felhasznált alap-, segédanyag, energiahordozó, valamint víz és levegő fajlagos mennyisége a készter-

A martinkemencék új porleválasztói

méknek több mint százszorosát teszi ki. A természeti környezetet terhelő anyagok mennyisége évente közel 120 millió tonna, amelynek 18%-a légnemű (füstgázok), 80%-a folyékony (használt vizek) és 2%-a szilárd halmazállapotú.

A kibocsátott melléktermékek és hulladékok a környezetet az alábbi módon szennyezik:

1. A gyár és város légtérét szennyező füstgázok és éghető gázok

A külső légtér szennyezésének mértéke alapvetően az alábbi tényezőktől függ:

— A keletkező füstgázok fajlagos mennyiségétől és minőségétől. Ez elsősorban a felhasznált tüzelőanyagok mennyiségével, fajtájával és a tüzelés módjával van összefüggésben.

A Dunai Vasműben a felhasznált tüzelőanyagok abszolút mennyisége (25,5 PJ/év) és fajlagos mennyisége (22,3 GJ/t). Ebből eredően a keletkező füstgázok mennyisége nagy, mintegy 16 milliárd m³ évente.

— A kibocsátott füstgázok összetételétől, illetve a füstgázban levő kémiai és fizikai szennyező anyagok koncentráció-

jától. A légtérét károsan szennyező főbb kémiai anyagok a kéndioxidok (SO_x), a nitrogénoxidok (NO_x) és a szénmonoxidok (CO). A Dunai Vasműben felhasznált tüzelőanyagokkal évente bevitt kén mennyisége mintegy 16 000 t. A légtérbe távozó kéndioxid mennyisége mintegy 6700 t.

— A légtérét terhelő fizikai szennyezőket a füstgázok portartalma képezi, amely részint a szilárd tüzelőanyagok hamutartalmától, részint egyes technológiai és metallurgiai folyamatokból ered. Az ilyen módon keletkező porok mennyisége évente mintegy 40 000 t.

2. A Dunát szennyező használt vizek kibocsátása

A Dunai Vasmű, mint általában valamennyi vaskohászati üzem, erősen vízigényes. Mind a felhasznált friss víz, mind a kibocsátott használt víz mennyisége viszonylag nagy.

A Duna szennyezésének mértéke alapvetően a következő tényezőktől függ:

— A fajlagos frissvíz-felhasználástól, illetve a kibocsátott használt víz fajlagos mennyiségétől. A Dunai Vasmű frissvíz-felhasználása 80–85 m³/t acél, a kibocsátott használt víz mennyisége 70–75 millió m³ évente.

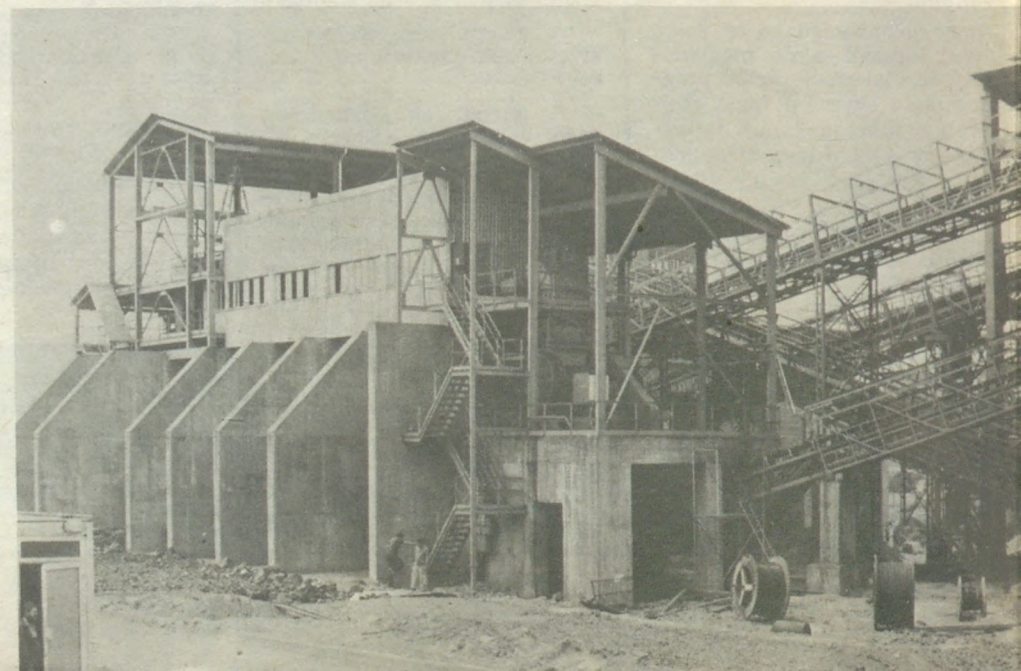
— A kibocsátott használt vizek szennyezettségének mértékétől. A Dunai Vasműből a használt vizekkel kibocsátott kémiai és fizikai szennyező anyagok mennyisége a következő:

fenol	6,5–7,0 t/év
cianid	2,5–2,6 t/év
olajok	700,0–750,0 t/év
lebegőanyag	7800,0–8000,0 t/év
összes Fe	530,0–540,0 t/év
KOI	3000,0–3200,0 t/év

3. Hulladékok kibocsátása a Duna-parti természeti környezetbe.

A keletkező szilárd melléktermékek és hulladékok mennyisége mintegy 1,5 millió tonna évente, amelynek nagy részét hasznosítjuk, azonban mintegy 0,5 millió tonna jelenleg még lerakásra kerül. Ez

Az épülő salakfeldolgozó

utóbbi egy része veszélyesnek minősül, ezért fokozottabb törődést kíván.

A kibocsátott, nem hasznosítható hulladékokat arra kijelölt helyeken a Duna-parton (salakhányó, zagyter) tároljuk, a Duna-part ezen része korábban mezőgazdasági művelés alatt álló terület volt, illetve a Duna egyik holtágát képezte. Ezen kultúrterületek elszakítása a természettől az ipartelepítés egyik káros következménye.

Intézkedéseink a környezetszennyezés csökkentésére

1. A légtér szennyezésének csökkentése

A légtérszennyezés csökkentése céljából a direkt és indirekt módszerek párhuzamos alkalmazását tartjuk célszerűnek.

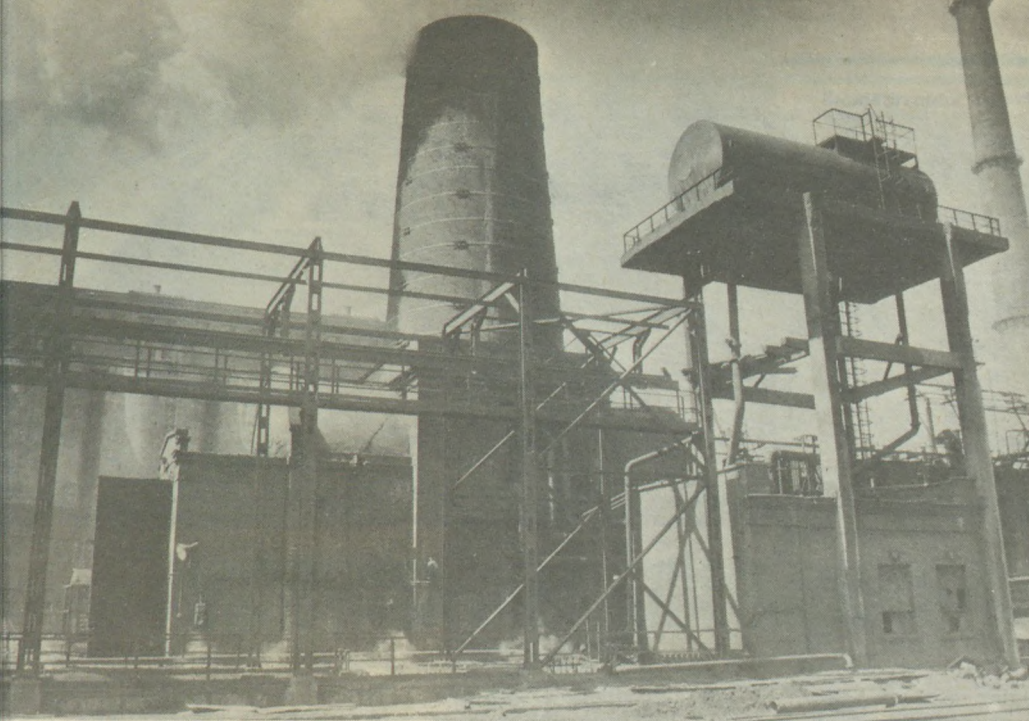
A légtérszennyezés mértéke nagymértékben függ a füstgázok mennyiségétől és azok szennyezettségétől, azért törekszünk a fajlagos tüzelőanyag-felhasználás csökkentésére. Törekvéseink eredményeképpen az elmúlt 15 év során a fajlagos tüzelőanyag-felhasználás mintegy 20%-kal csökkent. Ugyancsak a fajlagos füstgáz-mennyiség csökkentését segítette elő a tüzelőanyag-struktúra módosítása is.

A kéndioxid-szennyezés mérséklése céljából a nagy kéntartalmú tüzelőanyagok felhasználásának csökkentését, ezen belül a kénés fűtőolajok tüzelését hajtottuk végre.

A légtérszennyezés csökkentésének direkt módszerét a szennyezett füstgázok és éghető gázok tisztítása jelenti. Az egyes gyártástechnológiák eredeti kialakítása során a gázok tisztítása csak részben valósult meg, azonban ma már ezek a berendezések sem tesznek eleget a követelményeknek.

A szennyezőanyag-kibocsátás csökkentésére programot dolgoztunk ki, melynek végrehajtása az alábbiak szerint alakult:

— a konverterek füstgázának megtisztítása céljából venturicsöves gáztisztítót létesítettünk 15,7 millió Ft költséggel;

A leállítás előtt álló nedves kokszoltó

- a martinacélműben a füstgázok megtisztítása céljából 4 db száraz elektrosztatikus porleválasztót helyeztünk üzembe 306 millió Ft-os költséggel;
- a mészmű forgódobos kemencéjénél száraz elektrosztatikus porleválasztót helyeztünk üzembe 34 millió Ft-os költséggel;
- a kokszolói vegyi szennyezés kiküszöbölése céljából folyamatban van egy száraz kokszoltó létesítése 450 millió Ft ráfordítással;
- ugyancsak a kokszolóműnél folyamatban van a kokszkitoláskor keletkező porzás megszüntetésére egy porleválasztó létesítése 120 millió Ft költséggel.

A további feladatokat távlati terveink tartalmazták.

2. A Duna szennyezésének csökkentése
A szennyezés mérséklése céljából egyrészt törekszünk a vízgazdálkodás javítására, vagyis a frissvíz-felhasználás és a használtvíz-kibocsátás csökkentésére, másrészt fokozatosan megvalósítjuk a szennyezett vizek tisztítását.

A frissvíz-felhasználás csökkentését vízmentes, illetve víztakarékos technológiák alkalmazásával (száraz porleválasztók építése), korszerű hűtési eljárások bevezetésével (lágyszivárgó hűtés, elpárologtató hűtések, füstgázkazánok alkalmazása) és a többszöri vízhasználatot lehetővé tevő recirkulációs rendszerek létrehozásával igyekszünk elérni.

A szennyezetté vált vizeket mind az újrafelhasználás, mind a kibocsátás előtt meg kell tisztítani. Az egyiket a technológia, másikat a környezetvédelem követeli meg.

A Dunai Vasmű eredeti vízellátó rendszerében a használt vizek tisztítása csak kismértékű volt, így kevés volt a recirkulációs rendszerek száma is. A vízgazdálkodás fokozatos racionalizálásának eredményeképpen a fajlagos frissvíz-felhasználás több mint felére csökkent, a kibocsátott vizek szennyezettsége gyakorlatilag a határérték alá mérséklődött. Ezt részben a régi rendszerek korszerűsítésével, valamint az új beruházásoknál létrehozott recirkulációs vízrendszerek segítségével érték el. A legutóbbi években

végrehajtott nagyobb fejlesztések az alábbiak voltak:

- az ipari szennyvizeket a Duna sodorvonalába vezettük 31 millió Ft ráfordítással;
- a használt emulziók kibocsátását megszüntettük 5 millió Ft költséggel;
- a folyamatos acélöntőműnél recirkulációs vízrendszert hoztunk létre 67 millió Ft-os költséggel;
- a konverteres acélműnél recirkulációs vízrendszert létesítettünk 192 millió Ft költséggel;
- a fenol-kátrány tartalmú kokszolói szennyvizek tisztítása céljából folyamatban van egy biológiai tisztító beruházása 218 millió Ft költséggel;
- a fekáliás szennyvizek tisztítása céljából folyamatban van egy szűrőtelep létesítése 30 millió Ft-os költséggel.

3. A Duna-parti természeti környezet védelme

A Duna-part károsításának megszüntetésére elvileg az alábbi lehetőségek állnak rendelkezésünkre:

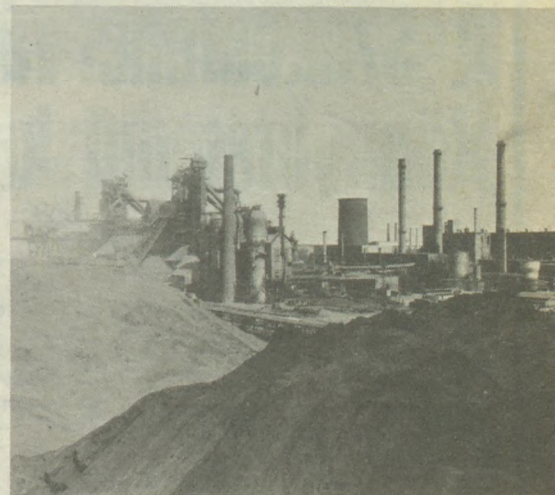
- az ásványi nyersanyagok meddőanyagának előzetes leválasztása;
- a hulladékszegény technológiák alkalmazása;
- a melléktermékek és hulladékok hasznosítása;
- a hulladékok szakszerű tárolása.

A nagy meddőtartalmú alapanyagok, energiahordozók felhasználása mind energetikailag, mind gazdaságilag, mind ökológiailag káros. A Dunai Vasmű esetében különösen a szek nagy hamutartalma, az ércek nagy meddőtartalma kedvezőtlen. Ezek csökkentésére azonban gyakorlatilag kevés a lehetőség.

A melléktermékek hasznosítására lényegesen nagyobbak a lehetőségek. Ma a hasznosított melléktermékek aránya 60%, azonban ez az arány növelhető és távlatban elérhető a 90% is. Nagy feladatot jelent a korábbi években lerakott hulladékok utólagos feldolgozása, valamint a nem hasznosítható, esetleg veszélyesnek minősülő, anyagok kezelése. A Duna-parton kialakított salakhányó és pernyeülepítő rendszerek állapota ma már nem felel meg sem a gazdasági, sem a környezetvédelmi követelményeknek. A

hulladékok feldolgozásával kapcsolatban feladataink a következők:

- a hányón eddig lerakott anyagok utólagos feldolgozása, a haszonanyagok (vas, salakok, tűzálló anyagok) kinyerése és hasznosítása, a visszamaradó hulladékok tárolása;
- az erőmű salak-pernye ülepítő rendszer továbbfejlesztése a Duna-part rendezettségének egyidejű megteremtésével;
- a keletkező hulladékok szelektálása, a veszélyes hulladékok előírás szerinti kezelése.

Az erőműi kazánok porkibocsátása

A salakhányón jelenleg lerakásra kerülő hulladékok mennyisége mintegy 400–425 ezer tonna, a zagyterén lerakott salak-pernye mennyisége 130–140 ezer tonna évente.

A salakhányón az elmúlt 30 év alatt mintegy 8–10 millió tonna anyag gyűlt össze. A súlyosbodó gazdasági helyzet a legutóbbi években előtérbe hozta a feldolgozás megkezdését. Ennek eredményeképpen 869 mFt-os költséggel megépült és ez év szeptemberében megkezdte működését a salakfeldolgozó üzem, amelynek teljesítménye 1,5 millió t/év, tehát a teljes feldolgozás mintegy 7–8 évet vesz igénybe.

A salak-pernye ülepítő rendszer továbbfejlesztésének tervezése ugyancsak folyamatban van, amely szerint a holt Duna-ágban mintegy 110 millió Ft költséggel korszerű tárolóhelyet alakítunk ki, amely hosszabb távon lehetőséget ad a salak-pernye elhelyezésére, ugyanakkor megoldja a természeti táj védelmét is.

A melléktermékek hasznosításával és a tervezett gyártástechnológiai módosítások végrehajtásával a salakhányón véglegesen lerakásra kerülő anyagok évi mennyisége 50 ezer tonnára, a zagyterén lerakandó pedig 60–80 ezer tonnára fog lecsökkenni.

Összefoglalás

A természeti környezet védelme a vaskohászati gyártástechnológiák adottságai miatt nagy erőfeszítéseket kíván. A kívánt eredményt csak a direkt és indirekt módszerek együttes alkalmazása hozhatja meg. A korábbi években, elindult kedvezőtlen irányú folyamatokat sikerült megállítanunk, sőt visszafordítanunk. Jövőbeni feladatunk a kialakult kedvezőtlen helyzet maradéktalan felszámolása.

A Székesfehérvári Könnyűfémű környezetvédelmi tevékenysége

A Székesfehérvári Könnyűfémű az ország alumíniumipari vertikumát magába foglaló Magyar Alumíniumipari Tröszt egyik legnagyobb vállalata.

Hengerelt, sajtolt, húzott, kovacsolt félgártmányai, fokozott kikészítettségű és készáru termékei megtalálhatók az ipar és a mezőgazdaság minden területén.

A vállalat építése több mint 40 éve, háborús körülmények között indult. Az akkor még néhány üzemből álló gyár azóta hatalmas fejlődésen ment keresztül.

A több lépcsőben végrehajtott fejlesztésének eredményeképpen — amelyre a lehetőséget elsődlegesen a Szovjet—Magyar Timföld-Alumínium Egyezmény megkötése biztosította — az 1960-as évek 10 000 tonnás évi termelése napjainkig kb. 130 000 tonnára emelkedett. A termékek jelentős része — a belföldi igények kielégítése mellett — export útján kerül értékesi-

tésre. A vállalat több mint 30 országba szállítja termékeit. A Székesfehérvári Könnyűfémű munkája során mindig törekedett arra, hogy a környezetvédelmi előírásokban rögzített elvárásoknak eleget tegyen. Fejlesztéseinknek köszönhető, hogy a környezetvédelmi rendeletek előírásainak szigorítása ellenére, továbbra is jónak értékelhető a vállalat környezetvédelmi tevékenysége.

Jelen helyzet kialakulását jelentősen elősegítette az állami nagyberuházások keretében az alábbi, vállalati kihatású környezetvédelmi létesítmények megépítése:

- a központi emulzióbontó;
- az olajos szennyvíztisztító telep;
- a hulladékégető-mű;
- az eloxálómű szennyvízkezelője;
- a nyújtvaegyengető gépsor szennyvízkezelője;
- a környezetvédelmi laboratórium.

Vállalatunk a környezetvédelmi létesítmények építésére, a

környezetvédelemmel szorosan összefüggő fejlesztésekre az elmúlt hét év alatt kb. 150 millió forintot fordított, és biztosította ugyancsak jelentős költségráfordítással a környezetvédelmi létesítmények működési feltételeit.

A környezetvédelmi tevékenység koordinálására, szervezettebbé tételére a vállalati szervezetek korszerűsítése keretében környezetvédelmi osztályt hoztunk létre, melynek vezetője a vállalat környezetvédelmi felelőse. A vállalati szintű koordinációs, irányító és ellenőrző tevékenység mellett a környezetvédelmi osztály keretén belül működik a gyár két központi szennyvízkezelő berendezése: az emulzióbontó és az olajos szennyvíztisztító. A gyári környezetvédelmi önkontrollrendszer keretében a szükséges analíziseket — a gyáregységekkel és az üzemmel együttműködve — a környezetvédelmi laboratórium végzi.

A vállalatnál alkalmazott technológiákból eredő szenny-

yeződések elsősorban a vízrendszereket veszélyeztetik. E téren fő szennyező az olaj. Csatornarendszerünk részben elválasztott jellegű. A kommunális szennyvizek és a vállalati szennyvízkezelő berendezések tisztított vizei a városi közcsonnába folynak. A szennyvíztisztító berendezések közül legjelentősebb a központi emulzióbontó. A technológiákból kikerülő használt olajemulziók kezelése mellett itt tisztítjuk a vállalat olajos szennyvizeit is. Az emulzióbontó terhelése évenként kb. 20 000 m³ olajos szennyvíz és emulzió. A vegyszeres tisztítási technológiákból kikerülő tisztított víz minősége megfelel a közcsonnára vonatkozó előírásoknak. Az emulzióbontó fogadótartályaiában a beépített lefolyó berendezések segítségével évi, kb. 350 t olajat is visszanyerünk, melyet értékesítünk.

Az eloxálómű 15 m³/h terhelhetőségű szennyvízkezelőjében semlegesítjük az eloxálás szennyvizein kívül a gyár összes savas-lúgos szennyvizét is. A keskenyszalag-lakkózás króm tartalmú, és a nyújtvaegyengető-zsírtalanító gépsor olajos szennyvizeit a technológiai sorokhoz telepített szennyvízkezelőkben áramtalanítjuk.

A vállalati csapadécsatornán keresztül a csapadékvizek és az elfolyó technológiai hűtővizek, a hangerő alatt kiépített szivárgó rendszer szennyvizeivel keveredve, két árkon át folynak el élővíz irányba. Az élővíz irányú elfolyást figyelembe véve az előírt 10 mg/l-es maximálisan megengedett olajtartalom túllépésének megakadályozására épült

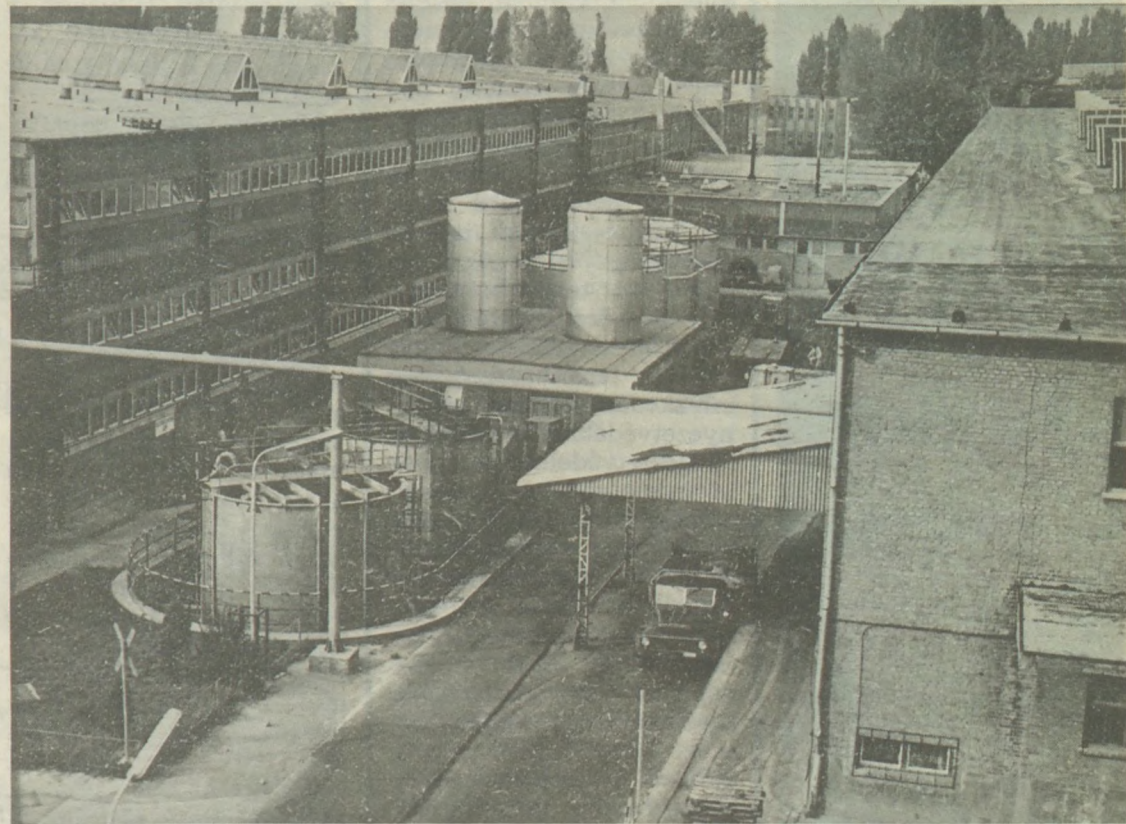

A Székesfehérvári Könnyűfémű központi emulzióbontó állomása

meg az új olajos szennyvíztisztító telep. Itt a szennyvíz homokfogó és olajfogó műtárgyon történő áthaladás után homokszűrőkre kerül. A tisztított vizet a gyári recirkulációs hűtővízrendszerbe vezetjük vissza. A telep kapacitása 8000 m³/nap. A szennyvíztisztító 3000 m³-es tárolómedence-térfogata lehetővé teszi, hogy a csapadécsatorna-rendszeren előforduló esetleges rendkívüli szennyezést a gyár területén belül visszatartsuk.

A gáztüzelésnek köszönhetően a légszennyezés mértéke az előírt határértéken belül van, e téren a vállalat nem számít szennyezőforrásnak. A füstgáz összetevőinek jellemző paramétereken történő tartását gáztüzelésű berendezéseinknél rendszeres tüzeléstechnikai ellenőrzésekkel biztosítjuk. Fentieket bizonyítja a Környezetvédelmi Intézet 1983-as ellenőrzése után kiadott szakvélemény is. Az 1983-ban átadott központi hulladékégető garanciális próbái során a Környezetvédelmi Intézet bemérése alapján megállapítható, hogy ezen új berendezésünk is kielégíti a környezetvédelmi előírásokat.

Az 56/1981 (XI. 18.) Mt. sz. rendelet előírásainak értelmében vállalatunk is elkészítette a keletkező veszélyes hulladé-

kok felmérését és adatlapokon történő jelentését. Technológiánknál főleg olajos hulladékok keletkeznek (rongy, perlit, szűrőföld stb.), melyeket hulladékégető berendezésünkben ártalmatlanítunk. Hulladékégetőnk kétaknás medencéből és hőhasznosító kazán-

ból áll, melyben olajjal szennyezett szilárd hulladékok mellett a gyárban keletkező olajiszap, erősen szennyezett olaj- és oldószermaradékok elégetése is biztosított. Az átvivők által támasztott igényeket is kielégítő fűradtolajok gyűjtés után, a központi

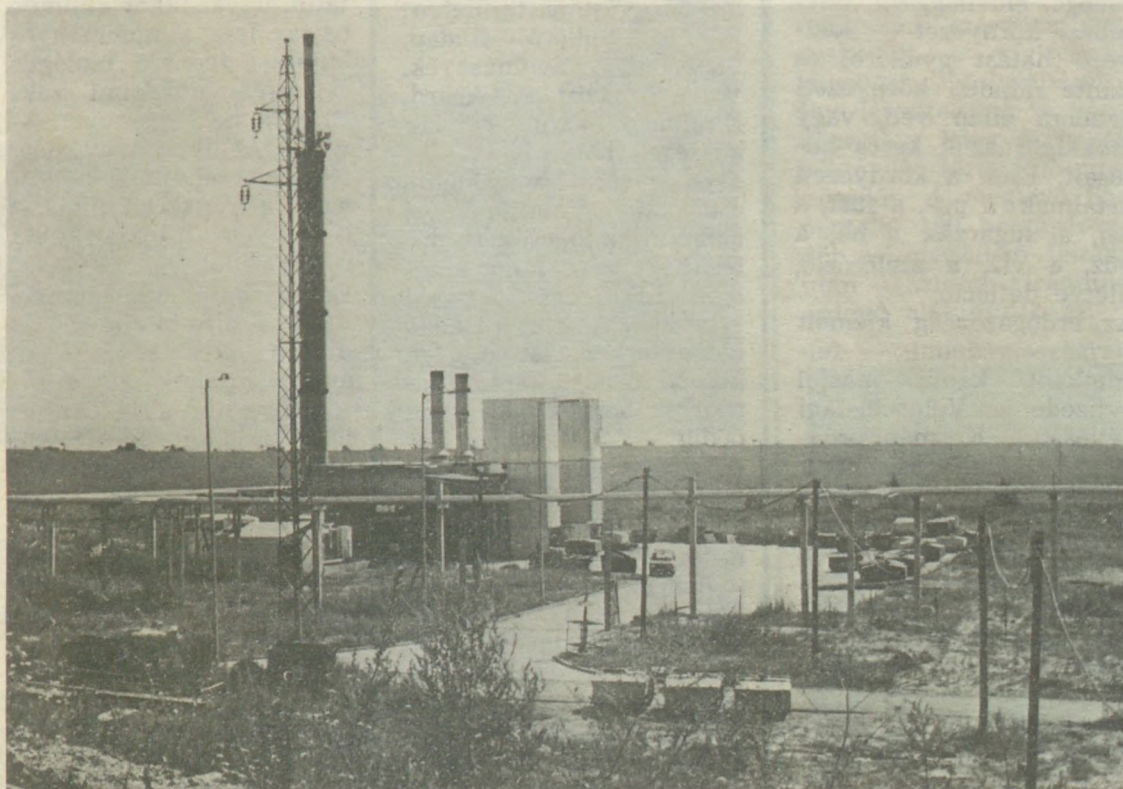
olajtelepen keresztül értékesítésre kerülnek. Az eloxáló szennyvízkezelőjéből kikerülő alumínium-hidroxidos szennyvíziszap bauxithoz keverve visszakerül a timföldgyártás folyamatába. A saját ártalmatlanító berendezéseinkben nem kezelhető, veszélyes hulladékokat átmenetileg tároljuk, mivel vállalatunk nem rendelkezik a veszélyes hulladékok végleges tárolására alkalmas lerakóhellyel. E téren gondjaink hasonlóak a többi vállalatéhoz, mivel a veszélyes hulladékok tárolására szolgáló telepek helyének kijelölése és kialakítása még nem történt meg.

A Székesfehérvári Könnyűfémű környezetvédelmi tevékenységét az újonnan kiadott környezetvédelmi rendelkezések figyelembevételével készült igazgatói rendelkezés szabályozza. A rendelkezés gyáregységekre, üzemekre lebontva adja ki a feladatokat, előírásainak végrehajtása biztosítja arra, hogy jelenlegi környezetvédelmi megítélésünk a jövőben se változzon negatív irányba.

VIGH SÁNDOR
energia gy. e. vezető

HORVÁTH TAMÁS
környezetvédelmi osztályvezető

A Székesfehérvári Könnyűfémű hulladékégető berendezése

Mit tesz a Mezőföldi Állami Erdő- és Vadgazdaság Fejér megyében, a természetvédelem érdekében?

Mielőtt a címben vázolt tevékenységünk részletes ismertetésébe fognék, szükségesnek tartom néhány — a témával kapcsolatos — fogalom tisztázását, azért, hogy a szakmában kevésbé járta kedves olvasó is eligazodjék.

Mivel a természetvédelem a környezetvédelem része, ezért érthető, hogy minden természetvédelmi intézkedés egyben környezetvédelmi is. Mind a természetvédelmi, mind a környezetvédelmi szakemberek és ökológusok az élővilág elemei közül az erdőt tekintik a legfontosabbnak. Ezért érthető, hogy a természetvédelmi tevékenység első évtizedei az erdőgazdaságok keretein belül valósultak meg. Az erdő, mint a természeti környezet legmagasabbrendű, igen fejlett önszabályozó képességgel rendelkező, stabil életközössége, képes önmagát megújítani, s egyúttal a bioszféra túlterheléseit levezetni. Ebből adódik, hogy az erdő, az ember természetes és mesterséges környezetének minden elemére — föld, víz, levegő, élővilág, táj, települési környezet — kedvező hatást gyakorol és szinte minden környezeti ártalom ellen véd, vagy csökkenti azok káros hatásait. Ezek a környezeti ártalmak: a por, a füst, a zaj, a sugárzás, a hő, a bűz, a víz, a szélerózió, illetve defláció.

Az erdőgazdaság kiemelt természetvédelmi feladatként kapta másfél évtizede a Velencei-tavi Fejlesztési Kormányprogram keretében és annak fontos részeként, a termőtalajok lepusztulását — az ennek következtében fellépő eliszaposodást, feltöltődést — előidéző defláció megakadályozását a Velencei-tó vízgyűjtő területén.

A deflációs károk következményeként megváltozik a természetes növény-

és állatvilág. Ezeknek a gyorsan bekövetkező károsításoknak a helyreállításához igen hosszú időre és nagy anyagi befektetésre van szükség.

Az erodált területeken kedvezőtlen irányban változik meg a vízgazdálkodás. Veszélyes lehet a defláció azáltal is, hogy elhordja és a Velencei-tóba koncentráltan rakja le a talajrészekre tapadt, abszorbeált gyomirtószereket, műtrágyákat, amelyek következtében a tó vízminősége megromlik, biológiai egyensúlya felborul — algásodik, hínár képződik — és ezért idővel fürdésre alkalmatlanná válhat.

Erdőgazdaságunk az elmúlt 15 évben 930 hektár talaj- és tájvédelmi erdőt telepített a Velencei-hegység hajdan erdővel borított — de az elmúlt évszázadok során folytatott meggondolatlan erdőirtás következtében lepusztult — kőkopárain. Jelenleg újabb 1600 hektár — mezőgazdasági művelésre gazdaságosan nem hasznosítható — terület erdősítése van folyamatban a Velencei-tó közvetlen vízgyűjtője területén: Pákozdi, Sukorói, Nadap, Pázmánd, Kápolnásnyék, Velence, Gárdony, Agárd, Dinnyés, Pátka, Zámoly községek határában.

Ezen természetvédelmi erdők 50%-ban fenyővel egyes lombdölként létesültek azért, hogy a téli időszakban is üde, zöld színükkel nyújtsanak idegnyugtató látványt a kikapcsolódást kereső, fáradt embernek, 50%-ban pedig — a mostoha termőhelyi és környezeti adottságokat tűrő lombfajokból lettek telepítve. Erdőtelepítéseink az elsődleges talajvédelmi funkció felül tájcsinálási, közjóléti igényeket is kielégítenek, mint pl. az üdülés, turisztika és szabadidő-programok.

Tájvédelmi rendeltetésük meghatározó, sok termé-

zeti érték — az ingókövek legkülönbözőbb formái (pl. gyapjas-zsák, pogánykő, likaskő, oroszlán-szikla, gombakő, elefánt-szikla, valamint egyéb geológiai és környezeti és kultúrriktaság, pl. gyurgyalag telep, szintezési ősjegy) — megóvása terén, mivel ezeket úgy vetjük körül a védőfásítással, hogy helytörténeti értékük, természeti szépségük szabadon érvényesüljön, de ugyanakkor védelmet nyújtson az időjárás elemek további pusztítása ellen.

Természetvédelmi céllal létesítettünk a Pákozdi Emlékmű szomszédságában egy 100 hektáros arborétumot azért, hogy a Velencei-hegység egy kis részét — az elmúlt évszázadok során kialakult eredeti formájában — őrizze meg az utókor számára és mutassa be az érdeklődőknek a tájra jellemző, ritkán előforduló és védett lágyszárú és fás növényzetet. Az itt épülő Erdészei Tájmuzeum a Sukorói Erdőgazdasági Táj növény-, állat- és kőzetvilágát, talajszelvényeit fogja rendszeresen bemutatni, ugyanakkor kiinduló bázisa lesz a tudományos kutatást igénylő biológus és természetvédelmi szakembereknek.

A fásítás ilyen nagy mértékű végrehajtása a Velencei-tó környék klímáját is kedvező irányba fogja befolyásolni.

Erdőgazdaságunk tervezte és valósította meg az ország első — M7-es autópályájának a fásítását, füvesítését 112 km-es hosszúságban. Ezen természet- és egyben környezetvédelmi munka a tájcsináláson túl az élővilág és ezen belül elsősorban ember egészségének megóvása érdekében történt.

A növekvő gépkocsiforgalom által áramoltatott pormennyiséget, a kipufogógázok elégetlen termékeit — szénhidrogén, nit-

rogénoxid, szénmonoxid, ólom, króm és korom — csupán az utakat megfelelő mennyiségben szegélyező fás növényzet képes megszünteni.

Amennyiben ez nem történne meg, akkor a sok esetben toxikus szintet is elérő gáztelítettség növelné a baleseti veszélyforrást — amely a bányászás, szédülés, reflexek gyengülése miatt — fokozottan jelentkezik a gépjárművezetőknél.

Az ólom-szennyeződés, amennyiben mezőgazdasági növényre rakódik le, — fogyasztás esetén — állatra és így közvetve emberre is veszélyt jelent. Erdőgazdaságunk által Fejér megye főútvonalai mellé — az uralkodó szélirányból, arra merőlegesen — telepített úgynevezett hófogó erdősávok másodlagos szerepe ugyanaz, mint az előbbieken ismertetett útfásításnak.

Mivel Székesfehérvár egy lakosra eső zöldterülete mélyen az országos átlag alatt volt, felkutattuk azon — mezőgazdaság szempontjából érdektelen — területeket, ahol a kezelő hozzájárulása után, felügyeleti szervünk gondoskodott a kivitelezési költségek folyósításáról. Így létesítettünk a város közvetlen környékén 245 hektár új kiránduló-pihenőerdőt. A meglévő Sárpentelei 190 hektáros erdőt — megfelelő feltárás után — szintén kiránduló-erdővé alakítottuk át.

Berendeztük szabadidő-létesítményekkel, így autóparkoló, esőbeálló, padok, asztalok, szalonnasütőhely, tornapálya kapott benne helyet.

Miután természeti kincs a vadon élő állatvilág és a vadászható vad, így a vadgazdálkodás is természetvédelem. A Mezőföldi Állami Erdő- és Vadgazdaság — hivatásából adódóan is — példamutató eredményeket ért el az elmúlt két évtizedben ezen a téren. Új vadféléket honosított meg Fejér megyében, mint pl. muflon, szikaszarvas, dāmivad, mexikói vadpulyka, kanadai lúd. Elkerített vadaskertek és azon belül megfelelő mennyiségű vadföld létesítésével gondoskodik a vad zavartalan életkörülményeiről.

Elmondhatjuk tehát, hogy tevékenységünk minden részletében környezetünk természetvédelmét szolgálja. A természetes környezet káros külső behatásoktól történő megvédelése, de ugyanakkor az emberek számára történő kialakítása, mind a termelés, mind a jólét szempontjából egyaránt fontos. Ezért továbbra is feladatunknak tekintjük egy olyan létesítmény megteremtését és fenntartását, amelyben minden ember számára a boldogság, a jólét és a veszélymentes életfeltételek minden területen biztosítva vannak.

RÖSSLER KÁROLY
fásítási csoportvezető

Sukorói kőkopár
eredeti állapotában

Útvédő fenyő hófogósáv

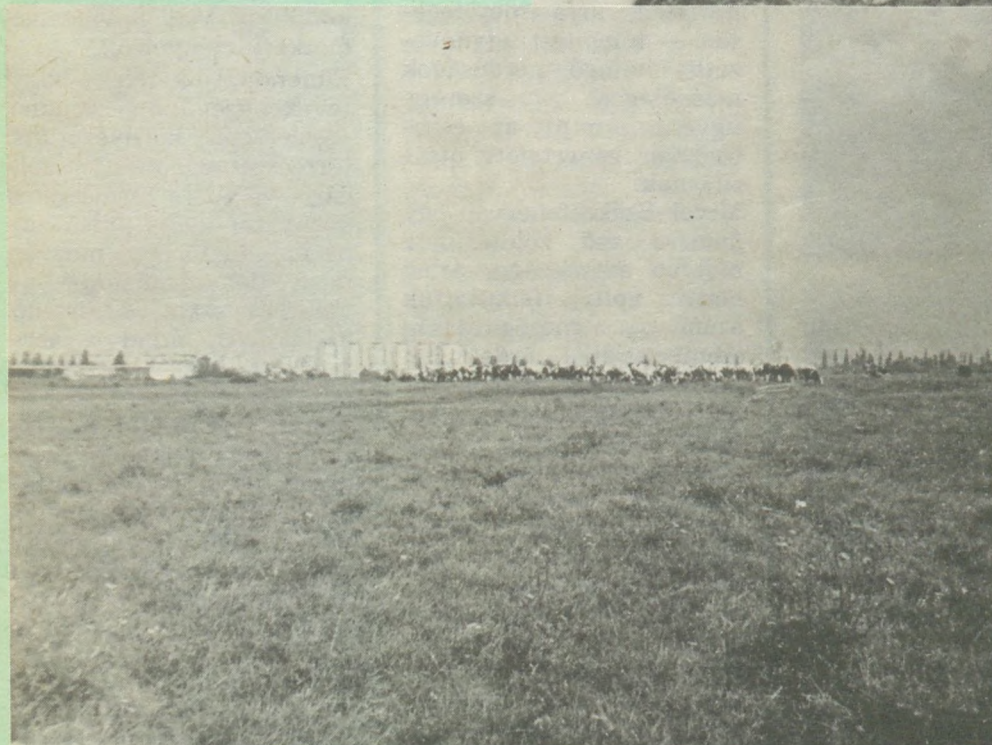
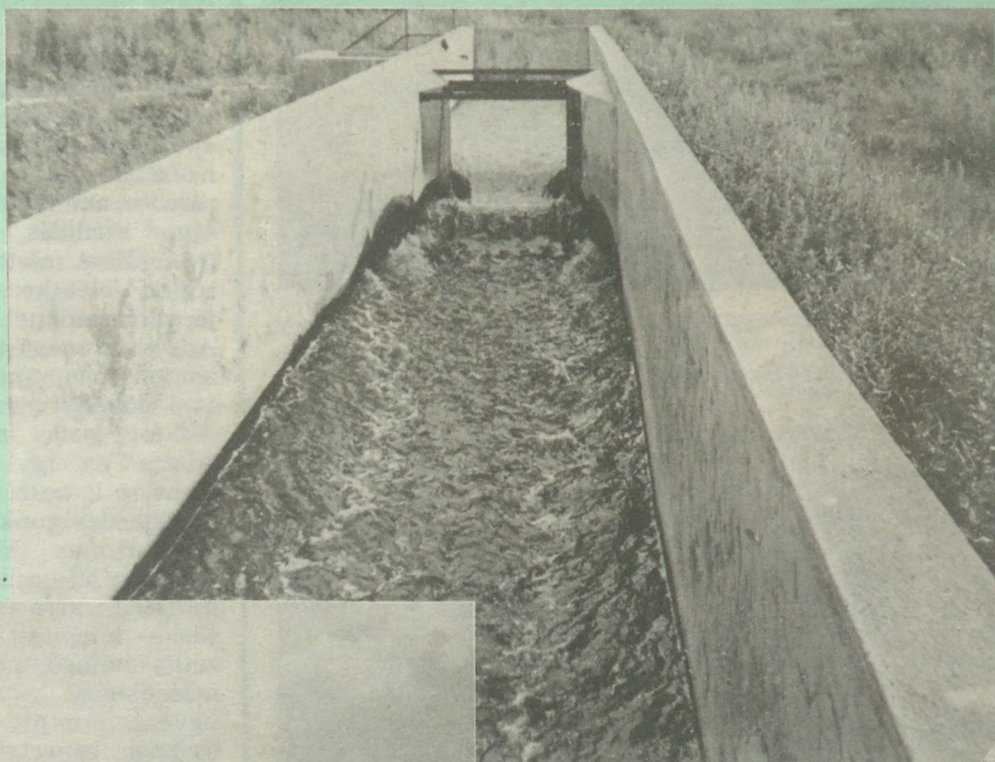
Köves kopár-fásítás
a Velencei-hegységben

Sukorói arborétum — részlet

FEJÉR MEGYEI VÍZMŰVEK KÖRNYEZETVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

Vállalatunk legfontosabb környezetvédelmi tevékenysége a kezelésünkben levő szennyvíztisztító telepek előírt határfokkal történő üzemeltetése. A megtisztított szennyvíz (1. sz. fotó) mintegy 40 ezer m³/nap a befogadó nyílt vízfolyásba kerül.

Az iszapkezelésre szolgáló műtárgyak jelenleg csak napi 18 ezer m³ szennyvíziszap stabilizálására alkalmasak. A szennyvíztisztító telep (2. sz. fotó) a szennyvíztisztítás során naponta 9–10 tonna földnedves iszapot termel. A keletkező szennyvíziszap jelenleg, mivel annak végleges elhelyezése nem megoldott, potenciális veszélyt jelent a város közvetlen környezetére. A jelenlegi szennyvíziszap a benne felhalmozott nehézfém-szennyeződés miatti mezőgazdasági felhasználásra és elhelyezésre alkalmatlan. Ha néhány éven belül egyáltalán még látni akarunk a város szennyvíztelepi határában legelésző tehéncsordát (3. sz. fotó), a szennyvíziszapba kerülő nehézfé-

1. A szennyvíztisztító telep nyílt csatornája
2. A szennyvíztisztító telep közelről
3. Legelésző tehének a város határában

meket még az ipari üzemeknél el kell távolítani a szennyvízből. A mezőgazdasági felhasználás biztonságosan csak ebben az esetben lehetséges. Jelen időszakban is folytatunk kísérleteket kutatóintézetek bevonásával, a nehézfém tartalmú szennyvíziszap hasznosítására. A feladat végleges megoldására, annak igen nagy költségkihatásai miatt, vállalatunk saját hatáskörben nem képes.

A város lakosságának 72%-a szennyvíz-csatorna-hálózattal ellátott. A fejlesztés alatt álló családi házas övezetek szennyvízelvezetése megoldatlan. A legnagyobb gondot jelenleg az Öreghegy csatornázatlansága jelenti.

DR. MIHÁLY LAJOS
műszaki igazgatóhelyettes

A Középdunántúli Vízügyi Igazgatóság mind mennyiségi, mind minőségi szempontból nyilvántartja Fejér megye vízkészletét. A rendelkezésre álló vízkészletet és ennek kihasználtságát az alábbi táblázat mutatja be:

	megyei vízkészlet	lekötött vízkészlet
	l/sec	l/sec
felszíni vízből	3264	3163
felszín alatti vízből	3584	1880

A táblázatból láthatóan a felszíni vízkészlet a vízhasználatok számára csaknem teljesen lekötött. A felszín alatti vízkészletnek pedig több mint felét kötik le a települt vízhasználatok. A megye gazdasági, társadalmi fejlődése szempontjából kiemelt fontosságú a felszín alatti vízkészlet vízminőségének megővése, illetve a felszíni vízkészlet minőségének helyreállítása, mivel a használt vizek a kiépült szennyvíztisztító rendszerek kedvező hatásfoka ellenére általában tisztított szennyvízként jutnak vissza a felszíni vizekbe.

Felszíni vizek

A *Velencei-tó* elsősorban a megye, de napjainkban már az ország, sőt a meg-növekedett külföldi turizmus számára is az üdülés, a vízisportok és a sporthorgászat közkedvelt bázisa. Vízének minősége az utóbbi 10 évben végzett vízminőségvédelmi munkák eredményeként megjavult. A mocsárosodás tünetei megszűntek, a víz tisztulóképessége helyreállt. Közvetlen szennyvízbevezetés nem terheli, a közvetett szennyezések megszüntetése pedig jó ütemben halad. A *Sárvízi-Nádor csatorna* szennyezettségét a Veszprém megyei vegyipari üzemek határozzák meg. Igaz ugyan, hogy a megyeszék-

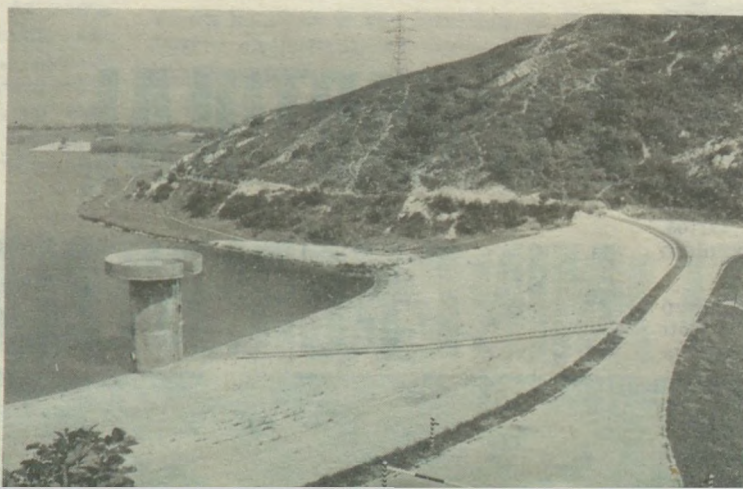
VÍZMINŐSÉGI HELYZETKÉP

hely szennyvizeinek is befogadója. Székesfehérvár azonban rendelkezik jól üzemeltetett városi szennyvíztisztító berendezéssel, az ipari eredetű szennyezések felszámolása is folyamatban van. A megyeszékhely vízszennyezései napjainkban még lehetővé tennék a Nádor csatorna öntözéses és halastavi vízhasználatainak üzemelését.

A *Mór-bodajki vízfolyás* és a *Gaja patak* kissé szennyezett minőségű Székesfehérvár szennyvízbevezetései felett. Mindez vízhasználati célra alkalmassá tehető. 1984-ben azonban a Gaja patakra telepített fehérvárcsurgói komplex hasznosítású víztározó a növekvő eutrofizálódás jeleit mutatta. A Vízügyi Igazgatóság felülvizsgálatot kezdett meg a veszélyeztető szennyező források károsító hatásának mérséklése, vagy felszámolása érdekében.

A *Sárvízi-Malom csatorna* vize halastavakat táplál és öntözéseket szolgál ki. Minőségének megtartása érdekében a Veszprém megyei szennyezőforrások kedvezőtlen hatásának mérséklése szükséges.

Komplex vízgazdálkodási célú tározó Fehérvárcsurgón

A *Dinnyés-Kajtori csatorna* a Velencei-tó vízlevezető csatornája. Befogadója a Velencei-tavi regionális szennyvíztisztító telepen tisztított szennyvizeknek és a Sárosd-Seregélyesi vízfolyásnak. Öntözési célokra alkalmas minőségével javítja a Nádor csatorna vízminőségét.

A *Császár-víz* és a *Vereb-Pázmándi vízfolyás* a Velencei-tó vízpótlását biztosítják. A Császár-víz a Velencei-tó vízháztartásának javítására szolgáló Zámolyi és Pátkai víztározók vízkészletének gyűjtésén kívül öntözéses és halastavas vízhasználatokat is kielégít. Vízminőségük további javítása a Velencei-tavi regionális vízminőségvédelmi program és a Velencei-tavi meliorációs program kiemelt feladata.

A *Váli víz* és *Szent László vízfolyások* kissé szennyezett vízminősége öntözéses és halastavas vízhasználatok kielégítését teszi lehetővé.

A *Cikolai vízrendszer* vízminőségének javítása érdekében a Szabadegyházi Szeszipari Vállalat vízgazdálkodási rendszerének

helyreállítása rövid időn belül befejeződik.

Fejér megye minden vízhasználati célra alkalmas minőségű vizet nyerhet a *Dunából*, melynek vize a közegészségügyi jellemzők figyelembevételével helyenként a fürdőzés igényét is kielégíti.

Felszín alatti vizek

A talajvizekről az erőteljes nitrátosodás eredményeként mint ivóvízbázisról le kellett mondanunk.

A karszt-, réteg- és parti szűrési vizek a megye egyik legfontosabb ásványi vagyonát képezik. Kitűnő ivóvizet szolgáltatnak. Minőségüknek megőrzése fokozott gondosságot igényel és közérdeket szolgál. E feladatkörben a tanácsai és gazdálkodó szervezetekkel közösen, együttműködve képes a vízügyi szolgálat a potenciális vízszennyező létesítmények károkozásának elhárítására, illetve megelőzésére.

Összefoglalás:

A fejlett iparral, korszerű mezőgazdasággal és dinamikusan fejlődő településekkel rendelkező Fejér megye a múltban is gondot fordított természeti kincseinek, így vízkészletének védelmére is.

A vízkészletek gazdálkodási kényszerből fokozódó igénybevételei azonban nem teszik lehetővé azt, hogy az elért eredményekkel elégedettek legyünk. Minden fürdőszobával ellátott lakás, minden kialakított üdülőfőrhely, a mezőgazdasági és ipari termelés minden többlete, a szolgáltatások minden fejlesztése növelheti vizeink szennyezettségét.

El kell érniünk azt, hogy a múlt szennyezéseinek felszámolása mellett a jelen és jövő szennyezéseit is megszüntessük a jelen és a jövő népessége érdekében.

Napjainkban lépten-nyomon tanúi és alkotói vagyunk a gyorsuló ütemű technikai fejlődésnek. Naponta új, az ember munkáját könnyítő technológiai eljárásokat, az ember kényelmét és pihenését szolgáló alkotásokat hoznak létre világszerte. Tanúi és alkotói vagyunk viszont más, az előzőkhöz képest negatív folyamatoknak is. Az esetenként előforduló, balesetből, vagy emberi mulasztásból eredő természetrongálások figyelmeztetnek a természetes környezet megóvásának szükségességére. Az alkotó embernek időben fel kell mérnie azt, hogy milyen módon és milyen mértékben avatkozik be a természetes környezetbe, milyen változást idéz elő abban, és a változásnak milyen közvetlen és közvetett hatásai lehetnek az élővilágra, talajra, levegőre, vizekre egyaránt a környezetre.

Az olajipar nagyhatalom. Az óriási mennyiségű olaj bányászata, szállítása, feldolgozása megannyi környezetszennyezési lehetőséget rejt magában. Nem véletlen, hogy az iparág fejlődése egyre fokozódó szennyezőanyag-kibocsátást eredményezett, és ez környezetvédelmi megfontolások és intézkedések forrásává vált.

A kőolajiparnak vannak olyan termékei, amelyek a felhasználás során nem fogyasztanak el, mint a tüzelőanyagok, vagy a motorhajtó anyagok, nem építik be azokat, mint pl. a bitumeneket. A kenőanyag felhasználása után is éppen úgy szennyezheti a környezetet, mint a felhasználás előtt.

Mi a fáradtolaj?

Fáradtolajnak tekintjük azt a kenőolajat, amelynek jellemzői olyan mértékben változnak meg, hogy az olaj eredeti rendeltetésének megfelelően — a gépek üzembiztonságának és élettartamának veszélyeztetése nélkül — nem használható. A kenőolajokból származó fáradtolajat kiegészíti más olyan hulladékolaj is, mely a fáradtolajjal együtt kerül tárolásra. A fogyasztóknál ilyen hulladékolaj-forrás a gépolajok, a transzformátorolajok, az orsóolajok, a szerszámgepolajok, a gőzturbinaolajok stb. felhasználásából ered.

Gyakran előfordult a felhasználóknál, hogy az elhasznált olajokról, illetve az ebből keletkezett fáradtolaj mennyiségéről semmilyen kimutatás nem készült, így természetes, hogy gazdasági számítást sem tudtak végezni az esetleges hasznosítási lehetőségekről. A környezetszennyezéssel okozott kárt sem ismerték, és ezért a legkülönbözőbb módon igyekeztek megszabadulni a teherként jelentkező fáradtolajtól.

Az olajszennyeződés hatása kis mennyiségben is igen káros lehet. Az álló, vagy folyó vízbe engedett olaj a víz felszínén szétterülve a vízi élet elemi feltételének, a levegő oxigénjének utánpótlását akadályozza meg. A talajra öntött olaj rontja a termőképességet, a talajvizet, rétegvizeket szennyezve a kiöntés helyétől több kilométer távolságra is kifejtheti káros hatását. A szennyeződés hatása tartós, mert az ásványolaj természetes lebomlása igen hosszú ideig tartó folyamat.

Hazánkban a mezőgazdaság nagyarányú gépesítése a 70-es évek elején kezdődött meg és 1977-re a gépi vonóerő aránya

ÁFOR

BENZIN-OLAJ

az összes vonóerő arányához képest 99%-ra emelkedett.

A különféle betakarító gépek és gépsorok megjelenésével a Diesel-motorok teljesítménye nagymértékben emelkedett és ezzel együtt az olajtöltetek mennyisége is. A mennyiségi változást minőségi változás is követte, és így ma már a legmagasabb teljesítményszintű olajok felhasználását

egyik célszerű és gazdaságos, környezetvédelmi előírásokat is kielégítő felhasználási módja az energetikai hasznosítás. Ezért kívánatos, hogy a szétszórtnak jelentkező, kisebb mennyiségű fáradtolajat is gyűjtsék össze, és azt gazdaságosan hasznosítsák központi fűtésű melegáglyak, üvegházak, baromfi-, sertés-, és szarvasmarha-istállók központi kazánjaiban tüzelő-, vagy fűtőolajhoz keverve. Ez az el-

Olajcsere munka közben

igényli a mezőgazdaság is. A minőség javulásával párhuzamosan természetesen növekedett az olajcsere periódus is, azonban a keletkező fáradtolaj mennyisége így is a többszöröse lett az előzőnek. A mezőgazdaság területén a fáradtolaj

járás azonban csak ott javasolható, ahol a füstgázok nem közvetlenül fűtenek, hanem közvetve, hőátadó közeg közbeiktatásával (pl. víz, gőz, levegő). Az energetikai hasznosítás azonban csak akkor tekinthető teljes értékűnek, ha az

A FÁRADTOLAJ, MINT KÖRNYEZETSZENNYEZŐ

Eldobott olajos dobozok szennyezik a talajt és a vizeket

égéstermékek mennyiségben és minőségben is megfelelnek a levegőtisztaság-védelmi követelményeknek. Meg kell jegyezni, hogy magában az olajban levő, illetve az üzemelés során az olajokból bekerülő kén mennyisége jóval alacsonyabb a különféle szénféleségek kéntartalmánál.

Hogyan segít az ÁFOR?

Mint ismeretes, az 1967-ben megjelent rendelet megszüntette a kötelező fáradtolaj-begyűjtést, és ekkor az éves szinten eladott fáradtolaj-mennyiség nem érte el a 10 000 tonnát.

Ebben az időben alkalmazott ár sem ösztönözte a vállalatokat az eladásra, de az ésszerű felhasználásra sem. Az azóta bekövetkezett áremelkedések miatt, valamint a fáradtolaj felvásárlási árának a többszöri emelése és a környezetvédelemlről hozott törvény hatására ma már évente 18–19 ezer tonna fáradtolajat vásárol fel az ÁFOR. Jelenleg kilogram-

monként 3,60 Ft-ot fizet az ÁFOR az átvett fáradtolajért.

A közületeknél keletkező nagyobb mennyiségű fáradtolajat saját tankautójával szállítja el a vevők telephelyeiről, így Fejér megye területéről pl.:

- a Fejér Megyei Állami Építőipari Vállalat,
- a FÉMMUNKÁS Vállalat, Székesfehérvár,
- a Közúti Építő Vállalat, Székesfehérvár,
- a Húsiipari Vállalat, Székesfehérvár,
- az UNIVERZÁL Ipari Vállalat, Székesfehérvár,
- a Papíripari Vállalat, Dunaújváros,
- a 26. sz. Állami Építőipari Vállalat, Dunaújváros stb.

Vasúti kocsiban is van lehetőség az ÁFOR részére elszállítani, így szintén Fejér megye területéről:

- a MÁV Szertárfőnökség, Székesfehérvár,
- a Székesfehérvári Könnyűfémű stb.

A magángépkocsi-tulajdonosokra is gondolt az ÁFOR, és ezért az ország területén levő valamennyi benzinkútjánál kis tételben folyamatosan megvásárolja a fáradtolajat. Fejér megye területén 17 ÁFOR töltőállomás vásárolja folyamatosan a fáradtolajat.

Az ÁFOR az elmúlt évek során több sikeres reklámkampányt szervezett, illetve többször emelte a fáradtolaj-felvásárlási árát, azonban ismét szeretné a közvélemény figyelmét ráirányítani a környezetet erősen szennyező, de energetikai szempontból igen hasznos hulladékanyag begyűjtésére.

A közületeknél keletkező nagyobb mennyiségű fáradtolajat hordós tételekben Fejér megye területéről a dunaújvárosi és székesfehérvári kirendeltségen vásárolja meg. 1000 liternél nagyobb mennyiség helyszínről történő elszállítását a székesfehérvári ÁFOR bázistelepen lehet kérni, a 126-31, 126-32/106 telefonszámon.

MERÉNYI TIBOR

ANYAG, HASZNOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

AGROBER

a környezetvédelemért Fejér megyében

Az élelmiszertermelés elsődlegesen szükséges és nélkülözhetetlen forrása a termőföld.

Ez egyben hazánk egyik legfontosabb erőforrása is. Magyarország, ezen belül megyénk termőterülete gazdasági és társadalmi fejlődés következtében évente sok ezer hektárral csökken. Megyénk adottságai mezőgazdasági termelésre — világméretekben is — igen jók, hiszen itt fekszik a Mezőföld, melynek löszön és helyenként homokos löszön kialakult fekete mezőségi talaja kiváló, rajta jól terem a gabona és szépen díszlik a kapásnövény, melyet legelők, néhol ligetes erdők, gyümölcsösök és szőlők váltogatnak.

A tájat szép medencék és völgyek teszik változatosabbá, ilyenek: a vizenyős Zámolyi-, a Pázmándi-, a Bicskei-medence, a Vértesacsai-, Lovasberényi-, a Váli-völgy és a Sárvíz-völgye.

Értékeink között egyedülálló a — Mezőföldet északon lezáró — Vértes tájvédelmi körzet, amely országos jelentőségű érték. A Mezőföldből szigetként emelkedik ki a Velencei-hegység 351 m magas gránittömbje, amelynek pákozdi ingókövei természetvédelem alatt állnak.

Megyénkben található a Velencei-tó is, melyet a Minisztertanács 1979-ben országosan kiemelt üdülőkörzetté nyilvánított. A nyugati felében fekvő mardárrezervátum pedig természetvédelmi terület. Az alcsúti arborétum 40 hektáros természetvédelmi területével, vagy a Sárrét tőzegterületeivel, rétjeivel, tűzokcsapataival szintén egyedülállónak mondható.

Van tehát mit védenünk, óvnunk megyénkben, melynek egyik hathatós eszköze a melioráció.

A környezetvédelem érdekét is szolgáló meliorációs munkákat az AGROBER Fejér megyei Kirendeltsége tervezi, és megvalósítását szervezi.

Tesszük ezt azért, mert hisszük, fejleszteni kell a tájat, hogy megvédjük azt a környezet ártalmaitól, de legalább ilyen fontos a termelés biztonságának megteremtése, a terméshozamok minőségének állandó növelése, az élelmiszer-ellátásunk és külkereskedel-

mi tevékenységünk versenyképességének megőrzése is.

Ezért fokozott gondot fordítunk a termőképesség fenntartására, a termőtalaj védelmére, melyet elsősorban meliorációs beavatkozással és rekultivációs munkák végrehajtásával kívánunk elérni. A mezőgazdasági termelés az utóbbi 20 évben teljesen átalakult. Az alkalmazott technológiák szinte évről évre változtak, de a természet korlátokat szab, és ezek ismerete igen fontos a távlati tervek kidolgozásához.

Kialakultak a nagy táblák, melyek utat nyithatnak a talajkárosító tényezőknek, elsősorban az erózióknak és a deflációnak. A talaj pusztulását, a környezet károsodását előidézhetik azonban a helytelen emberi tevékenységek, beavatkozások is.

Így pl. a hegy—völgy irányú talajművelés, a helytelen művelési ág megválasztása, a növényvédőszer és a műtrágya szakszerűtlen adagolása, kijuttatásának módja is.

A meliorációs munkák közül kiemelkedik a Velencei-tó vízgyűjtőjének komplex térségi munkája, melynek tervezése 1981—82-ben, kivitelezése 1983-ban kezdődött és várhatóan 1992-ben fejeződik be.

A Velencei-tó vízminőség-javítása, védelme érdekében elengedhetetlen a vízgyűjtő területén a környezetvédelmi

érdekeket megvalósító komplex melioráció. Ez a „program” a termelést és a környezetvédelmet egyaránt szolgálja és megvalósítja.

A tervezés és megvalósítás során a következő alapelveket érvényesítjük: — A csapadékvízben feloldott műtrágyák veszélyeztetik a tó vízminőségét, gyorsítják az eutrofizáció komplex jelenségét.

Ellensúlyozására a vízgyűjtő legszenyvezettebb vízfolyásán (a Vereb-Pázmándi vízfolyáson) ún. nádastó kialakítása indokolt.

— Az állati kártevők és egyéb kórokozók ellen alkalmazott peszticidek a lefolyó vízzel súlyos szennyeződést okozhatnak, ezért a Velencei-tó vízgyűjtőjében előírtuk, hogy csak engedélyezett mennyiségű és minőségű növényvédő szereket szabad felhasználni. Ugyancsak szorgalmaztuk a környezetkímélő folyékony műtrágya használatát a vízgyűjtő területen.

— A meliorációs munkákon belül a kapcsolódó vízrendezésekkel is biztosítjuk a csapadékvíz helybentartását, illetve a hordalékok megfogását a vízfolyásokon.

— Szorgalmazzuk a vízfolyások (befogadók) „jókarba” helyezését, hogy a meliorációs vízrendezések rácsatlakozásait időben és műszakilag jól megalapozottan meg tudják építeni.

Meliorációval rendezett táj a Mezőföldön

Felszíni vízrendezés

A vízgyűjtő egész területén észlelő és ellenőrző rendszer (monitoring-rendszer) ellenőrzi a felszíni vizek növényvédőszermaradék -szintjét, amelyhez a tárgyi és személyi feltételek a MÉM és az OVH szervei együttesen biztosítják. Ez a vízminőségvédelmi rendszer garanciája annak, hogy a tóba mezőgazdaságból eredő szennyeződés nem kerül.

A Velencei-tó fejlesztési programjának eredményei ma már láthatók. Az a változás, ami a tavon végbemegy, egyedülálló. A javuló vízminőség — amely természetesen nemcsak a meliorációnak köszönhető — az eddigi beavatkozások helyességét bizonyítják. A fellendülő sportélet; kajakozás, vitorlázás, horgászás és számos egyéb sportág kapcsolódik a víz minőségi kérdéseihez és a természetvédelemhez. Fejér megye környezetvédelmi fel-

— A Velencei-tó vízgyűjtőjében nem létesülhet újabb hígtrágyás állattartó telep. A meglévő hígtrágyás állattartó telepeket almos technológiával váltjuk ki, illetve más, pl. BOYTHORPE rendszerű környezetkímélő rendszerre kell átépíteni.

— Elsődlegesen talajvédő agronómiai eljárásokkal tervezzük az eróziós folyamatokat megfékezni, de sáncmód-szerek bevezetését is számításba vettük egyes erodált területeken.

— Növeljük az erdőtelepítést a Velencei-tó, elsősorban a Zámolyi és Pátkai tározó környékén, melyek gazdasági, környezetvédelmi és turisztikai (üdülési) követelményeknek egyaránt megfelelnek.

— A lakott területeken, elsősorban a tó közvetlen környékén tovább kell fejleszteni a csatornázást és a szennyvíztisztítást. A gyűjtőhálózatot ki kell terjeszteni a tóparti települések teljes közigazgatási területére. A szippantott szennyvizet is a tisztító telepeken kell elhelyezni. A vízmű fejlesztése csak a csatornahálózattal és a szennyvíztisztító kapacitással együtt fejleszthető.

— A kirendeltség ebben az évben elkészíti a vízgyűjtőn levő mezőgazdaságból eredő — állattartó telepek, géptelepek, szabadtéri műtrágyatárolók, mellékküzemági ipari tevékenység — szennyező források feltárását, vizsgálatát és javaslatot ad a szennyező források megszüntetésére.

A korábban elkészült anyagok felhasználásával és az illetékes szervek (VÍZIG, KÖJÁL, VIB, Tanács) közreműködésével a kirendeltség foglalkozik az egyéb szennyező források — kommunális szennyvíz, szeméttelép, ve-

A korszerű talajesőfektetés modern gépi berendezéssel

szélyes hulladék, ipari és vendéglátó egységek szennyvizei — felderítésével. A szennyező források feltárására és megszüntetésének módjára a tervet jelen fázisban készítjük, de tovább kell fejleszteni a települések kommunális szeméttelhelyezését, a csatornázást és a szennyvíztisztítást.

Hasonlóan gondként mondhatjuk el, hogy a belterületek, zártkertek csapadékvíz-rendszerének kiépítési összhangja még megoldásra vár.

adataiba így épül bele az AGROBER Fejér megyei Kirendeltségének munkája, karöltve az érdekelt szervekkel, a nagy anyagi áldozatokat vállaló termelőszövetkezetekkel, állami gazdaságokkal, vállalatokkal együtt a környezeti ártalmak megelőzésének, illetve leküzdésének végrehajtásában, a környezetvédelem eszközeivel.

PÓCZOS GEZA
létesítményfőmérnök
HEINRICH RÓBERT
környezetvédelmi osztályvezető

Terveztessen az AGROBER Fejér megyei Kirendeltségével:

- melioráció és környezetvédelem;
- rekultiváció;
- építészet;
- gépészet, gázellátás;
- energiaracionalizálás;
- vízellátás, csatornázás;
- lebonyolítás, műszaki ellenőrzés.

Bővebb felvilágosítás a kirendeltségünk központjában:

SZÉKESFEHÉRVÁR, József A. u. 55. 8000

Telefon: 13-532.

Telex: 21-201.

A Búvár 1984/10. számának melléklete • Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Siklósi Norbert vezérigazgató. Készült a Zrínyi Nyomdában 84.2530/20-10. Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató.